

Університет імені Альфреда Нобеля

"Затверджую"
РЕКТОР
ГОЛОВА ПРИЙМАЛЬНОЇ КОМІСІЇ

С.Б. ХОЛОД

"30" *С.Б. Холод* 2024 р.

ПРОГРАМА ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ЕКЗАМЕНУ НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ (PhD)

зі спеціальності 051 Економіка

Затверджено на засіданні приймальної
комісії, протокол №4 від 23.04. 2024 р.

Дніпро
2024

Програма фахового вступного екзамену зі спеціальності 051 Економіка /
С.О. Федулова, А.О. Задоя, С.В. Кузьмінов. – Дніпро: Університет імені
Альфреда Нобеля, 2022. – 9 с.

Укладачі:

С.О. Федулова, доктор економічних наук, професор;

А.О. Задоя, доктор економічних наук, професор;

С.В. Кузьмінов, доктор економічних наук, професор.

Затверджено на засіданні приймальної комісії, протокол №4 від 23.04. 2024 р. Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри глобальної економіки, протокол № 8 від 21.03.2024 р.

ЗМІСТ

1. Загальні положення.....	3
2. Структура фахового екзамену.....	3
3. Змістова програма вступних випробувань	4
3. Критерії оцінювання результатів вступних випробувань.....	4
4. Приклад типової практичної ситуації.....	6
5. Література.....	7

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Метою фахових вступних випробувань є встановлення рівня знань та умінь осіб, які виявили бажання навчатися в аспірантурі за спеціальністю 051 «Економіка» та виявлення схильності до ведення науково-дослідницької та пошуково-аналітичної роботи, для визначення здатності вступників засвоювати відповідні фахові навчальні програми.

До випробувань допускаються особи, що мають ступінь магістра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста за спорідненими спеціальностями «Економіка підприємства (за видами економічної діяльності)», «Управління персоналом та економіка праці», а також особи, що здобули ступінь магістра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста за іншою спеціальністю.

Програма фахового екзамену охоплює дисципліни:

мікроекономіка,
макроекономіка,
міжнародна економіка;
економіка підприємства та підприємництва.

Під час підготовки до вступного випробування рекомендується користуватися літературою, список якої наведено наприкінці комплексу матеріалів.

Під час проведення фахових випробувань для вступу на навчання в аспірантурі екзаменаційна комісія визначає ступінь готовності вступника до опанування програмного матеріалу.

Вступні випробування проводяться з усіма претендентами стосовно зарахування на навчання в аспірантурі. Під час екзамену вступник повинен дати максимально повні відповіді. Кожен член екзаменаційної комісії оцінює якість кожної відповіді, фіксуючи своє рішення письмово.

2. СТРУКТУРА ФАХОВОГО ЕКЗАМЕНУ

Фаховий екзамен складається з двох частин:

- 1) теоретична частина, яка передбачає перевірку засвоєння теоретичного матеріалу у формі відповідей на два питання із зазначених дисциплін;
- 2) практична частина, яка передбачає письмове розв'язання типового професійного завдання.

Практична частина містить типові професійні завдання за змістовими модулями, що імітують умови (ситуації) практичної діяльності.

3. ЗМІСТОВА ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ

Розділ 1. Мікроекономіка

1. Теорія споживацького вибору
2. Моделювання поведінки споживача на ринку товарів
3. Ринковий попит та його еластичність
4. Теорія виробництва
5. Витрати і випуск

6. Поведінка виробника на ринку досконалої конкуренції
7. Монопольний ринок. Економічні наслідки монополізму
8. Ринок монополістичної конкуренції. Нецінова конкуренція
9. Поведінка фірми щодо ціни та випуску на олігополістичному ринку
10. Ринок факторів виробництва. Ціноутворення на ринку ресурсів

Розділ 2. Макроекономіка

1. Національна економіка як макроекономічна система
2. Держава як суб'єкт макроекономічного регулювання
3. Показники національної економіки. Номінальний і реальний ВВП
4. Динаміка національного виробництва. Економічні цикли
5. Безробіття та інфляція
6. Сукупний попит та сукупна пропозиція
7. Теорії загальної рівноваги
8. Механізм фінансового регулювання
9. Механізм грошово-кредитного регулювання
10. Соціальні гарантії

Розділ 3. Міжнародна економіка

1. Міжнародна економічна система
2. Міжнародна економічна діяльність
3. Теорії міжнародної торгівлі. Міжнародна торгова політика
4. Світовий фінансовий ринок
5. Прямі інвестиції і міжнародне співробітництво
6. Міжнародне портфельне інвестування
7. Міжнародний кредит та його функції у сучасній економіці
8. Світовий ринок праці. Міжнародна трудова міграція
9. Теорії валютних курсів. Світовий валютний ринок
10. Міжнародні розрахунки. Платіжний баланс

Розділ 4. Економіка підприємства та підприємництва

1. Конкуренція та конкурентоспроможність підприємства на внутрішньому ринку, необхідність розробки стратегій конкуренції
2. Конкурентний статус підприємства, методи визначення, фактори та показники, що визначають конкурентоспроможність підприємства
3. Сутність ресурсів і активів підприємства
4. Характеристика матеріальних і нематеріальних активів підприємства.
5. Роль нематеріальних активів, їх оцінка та амортизація
6. Оборотні та необоротні активи в системі функціонування підприємства, узагальнення активів і капіталу в балансі підприємства
7. Основні засоби, їх класифікація та оцінка. Методи амортизації основних засобів та їх обґрунтування

8. Поняття «виробничого потенціалу підприємства», його основні складові та загальні характеристики.
9. Методика розрахунку і аналізу використання потужності підприємств.
10. Персонал підприємства, його склад та структура. Кадрова політика підприємства, поняття мотивації, її зміст і види.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

4.1. Для конкурсного відбору при прийомі на навчання в аспірантурі проводяться вступні іспити за фаховими дисциплінами відповідно до програм вступних випробувань.

Фахове випробування має на меті встановити відповідність рівня знань та практичної підготовки претендентів до вирішення науково-дослідних, науково-педагогічних та управлінських професійних завдань за спеціальністю 051 «Економіка».

У процесі іспиту комісія повинна оцінити:

1. Системність мислення, вміння пов'язувати окремі проблеми чи частини явища в єдине ціле.
2. Вміння логічно та послідовно викладати свої думки.
3. Обсяг знань з економіки.

Оцінка за результатами вступного іспиту виставляється за 100-бальною шкалою.

4.2. Особи, які одержали ступінь магістра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю та виявили бажання навчатися в аспірантурі за спеціальністю 051 Економіка складають додатковий фаховий іспит з основ економіки та менеджменту.

Додатковий фаховий іспит має на меті встановити можливість випускників інших спеціальностей навчатися за зазначеною програмою.

Оцінка за результатами додаткового фахового іспиту виставляється за 100-бальною шкалою.

4.3. При підрахунку конкурсного балу для осіб, зазначених у п. 4.2 враховується середня оцінка, одержана за фаховий іспит та додатковий фаховий іспит.

4.4. Для вступників на навчання в аспірантурі обов'язковим є складання вступного іспиту з іноземної мови. Оцінка за результатами вступного іспиту виставляється за 100-бальною шкалою.

4.5. Для вступників на навчання в аспірантурі за відповідною спеціальністю конкурсний бал обчислюється як сума результату фахового випробування та вступного іспиту з іноземної мови.

4.6. Для вступників, які одержали ступінь магістра або освітньо-кваліфікаційний рівень спеціаліста, здобутого за іншою спеціальністю, при зарахуванні на навчання конкурсний бал обчислюється як сума середньої оцінки за фаховий іспит та додатковий фаховий іспит й оцінки вступного іспиту з іноземної мови.

4.7. У разі, якщо вступник *має однакові конкурсні бали* під час конкурсного відбору враховуються *додаткові бали* за участь в олімпіадах, конкурсах, наявність публікацій науково-дослідницького характеру, що відповідають спеціальності.

За участь в професійно орієнтованих олімпіадах, конкурсах, наявність опублікованих праць науково-дослідницького характеру вступник отримує 50 додаткових рейтингових балів незалежно від кількості та обсягу публікацій чи кількості конкурсів (олімпіад), в яких вступник приймав участь. Факт наявності та відповідності змісту публікацій спеціальності встановлюється членами екзаменаційної комісії в процесі розгляду наданих вступником оригіналів або завірених ксерокопій друкованих видань. У випадку, коли надається ксерокопія, копіюванню підлягають усі сторінки, на яких розміщена публікація, а також титульна сторінка і сторінки змісту видання.

5. ПРИКЛАД ТИПОВОГО СИТУАЦІЙНОГО ЗАВДАННЯ

Виробнича потужність підприємства розрахована на випуск 1000 од. продукції в рік, які продаються за ціною 8 тис. грн. за одиницю. Обсяги виробництва продукції дорівнюють обсягу продажів (виручки), тобто 8 млн. грн.

Умовно-постійні витрати складають 1,6 млн. грн, а умовно-змінні витрати (на од. продукції) складають 5 тис. грн.

Визначити:

1. Який прибуток отримає підприємство при зазначених умовах.
2. Який обсяг випуску продукції буде дорівнювати точці беззбитковості (критичному обсягу виробництва продукції).
3. Побудуйте графік беззбитковості та надайте висновки за результатами розрахунків.

Рішення.

1. Розрахуємо який прибуток отримає підприємство.

Собівартість продукції C складається з умовно-постійних та умовно-змінних витрат, а саме:

Умовно-постійні витрати $U_{\text{пост}}$ складають 1,6 млн. грн.

Умовно-змінні витрати $U_{\text{зм}}$ за рік складуть:

$$5 \times 1000 = 5 \text{ тис. грн або } 5 \text{ млн. грн.}$$

Собівартість продукції C :

$$C = U_{\text{пост}} + U_{\text{зм}} = 1,6 + 5 = 6,6 \text{ млн. грн.}$$

Прибуток від реалізації продукції:

$$Pr = 8 - 6,6 = 1,4 \text{ млн. грн.}$$

2. Розрахуємо точку беззбитковості.

Критичний обсяг виробництва визначаємо за формулою:

$$Q_{KP} = \frac{Y_{пост}}{C_{од} - Y_{зм}}$$

де $Y_{пост}$ – умовно-постійні витрати у собівартості продукції, грн/рік;

$Y_{зм}$ – умовно-змінні витрати у собівартості продукції, грн/од.прод.;

$C_{од}$ – ціна продукції підприємства, грн/од.

$$Q_{KP} = \frac{Y_{пост}}{C_{од} - Y_{зм}} = \frac{1600000}{8000 - 5000} = 533 \text{ од.}$$

3. Побудуємо графік беззбитковості (рис. 1).

Висновки за результатами розрахунків.

1. При зазначених умовах підприємство отримає прибуток у розмірі 1,4 млн. грн.

2. Критичний обсяг виробництва продукції дорівнює 533 од.

3. За результатами розрахунків побудовано графік, який надає наочне зображення залежності витрат та прибутків від обсягів виробництва.

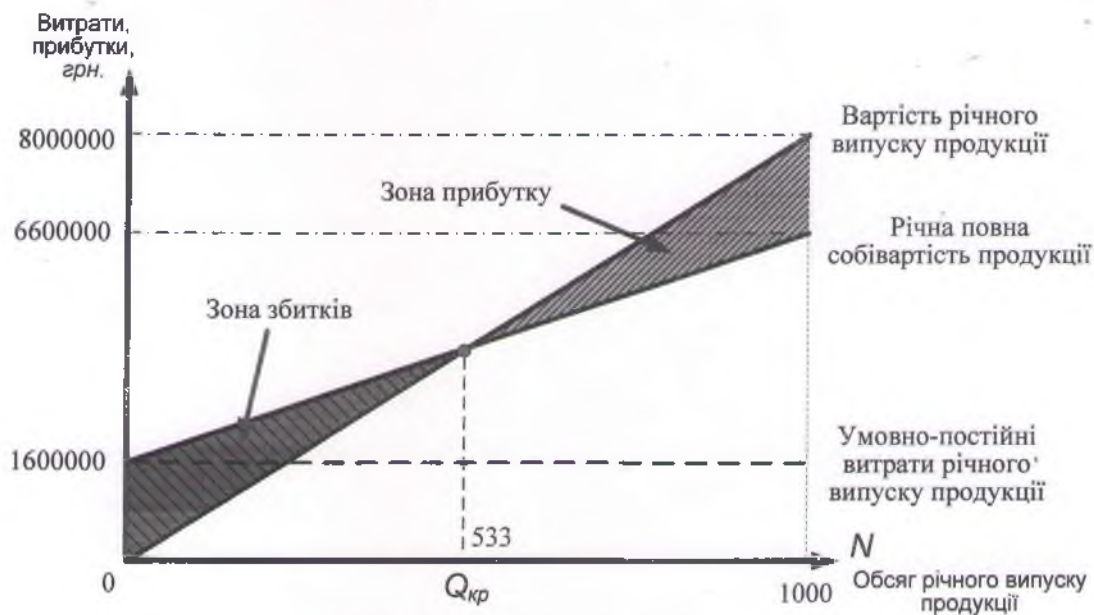

Рис. 1. Залежність витрат та прибутків від обсягів виробництва

5. ЛІТЕРАТУРА

за окремими дисциплінами

Розділ 1. Мікроекономіка

1. Задоя А.О., Задоя О.А. Мікроекономіка: навчальний посібник [Електронне видання]. – Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. – 148 с.

2. Задоя А.О., Задоя О.А. Мікроекономіка: Курс лекцій та вправи: Навчальний посібник [Електронне видання]. - 7-ме вид. - Д.: Університет імені Альфреда Нобеля, 2021. - 211 с.

3. Мікроекономіка: рекомендації до виконання розрахункової роботи з дисципліни «Мікроекономіка» [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», спеціалізації «Міжнародна економіка», «Економічна кібернетика», «Управління персоналом та економіка праці» освітнього ступеня «Бакалавр» денної форми навчання / уклад. Тюленєва Ю.В. - К., 2018. - 31 с.

4. Мікроекономіка: підручник / уклад.: В.М. Лич, П.М. Куліков, Б.Е. Головаш, В.В. Гончаров. - К.: КНУБА, 2018. - 96с.

5. Мікроекономіка: методичні рекомендації / уклад.: В.М. Лич, П.М. Куліков, Б.Е. Головаш, В.В. Гончаров. - К.: КНУБА, 2018. - 52с.

Розділ 2. Макроекономіка

1. Задоя А.О. Макроекономіка: навчальний посібник [Електронний ресурс] / А.О. Задоя, Ю.Є. Петруня. - Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2022. - 256 с.

2. Задоя А.О. Макроекономіка: вправи для самопідготовки та контролю знань студентів / А.О. Задоя, С.В. Кузьмінов, Г.Я. Глуха, Е.М. Лимонова. - Д.: Вид-во ДУАН, 2015. - 112 с.

3. Макроекономіка [Текст]: навч. посіб. для студентів ВНЗ / Резнік Н. П., Талавирич М. П., Пащенко О. В.; Київ. міжнар. ун-т. - Вид. 2-ге, допов. і перероб. - Київ: КиМУ, 2015. - 554 с.

4. Гронтковська Г.Е., Косік А.Ф. Макроекономіка. - К.: Центр навчальної літератури, 2019. - 672 с.

5. Макроекономіка [Текст]: підручник / О. М. Козакова, Е. М. Забарна; Одес. нац. політехн. ун-т. - Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2018. - 427 с.

Розділ 3. Міжнародна економіка

1. Кібік О. М. Міжнародна економіка : навчально-методичний посібник / О. М. Кібік, К. С. Нестерова, Ю. В. Хаймінова. - Одеса : НУ "ОЮА", 2020. - 85с.

2. Козак Ю. Г. Міжнародна економіка: в питаннях та відповідях [текст] підруч. / Ю. Г. Козак. - К.: Центр учбової літератури, 2017. - 228 с.

3. Світова економіка : підручник [Текст]/ за ред. А. П. Голікова, О. А. Довгаль. - Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2015. - 268 с.

4. Світова економіка: Підручник / За ред. О.І. Шниркова, В.А. Мазуренка, О.І. Рогаа. - К.: ВПЦ «Київський університет», 2018. - 616 с.

Розділ 4. Економіка підприємства та підприємництва

1. Економіка підприємств водопостачання та водовідведення : навч. посіб. / С.О. Федулова; за ред. проф. О.А. Півогорова; Укр. держ. хім.-тех. універ-т. - Дніпро: ДВНЗ УДХТУ, 2017. - 300 с.

2. Афанасьєв М. В. Економіка підприємства : навч.-метод. посібн. / М. В. Афанасьєв, О. Б. Плоха. – Х. : ВД "ІНЖЕК", 2017. – 320 с.
3. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підручник. / І.М.Бойчик. – К.: Кондор - Видавництво, 2016. – 378 с.
4. Гиль О. О. Економіка та організація діяльності об'єднань підприємств : навч. посіб. / О. О. Гиль. – К. : Ліра-К, 2015. – 248 с
5. Заблоцький Б. Ф. Економіка і організація інноваційної діяльності : навч. посіб. / Б. Ф. Заблоцький. – 2-ге вид. – К. : Ліра-К, 2015. – 428 с
6. Економіка підприємства: навчальний посібник / О. М.Бандурка, Є. В. Ковальов, М. А.Садиков, О. С. Маковоз; за заг. ред. О. М. Бандурки. – Харків: ХНУВС. – 2017. – 192 с.
7. Економіка підприємства : підручник / під заг. ред. д.е.н., проф. Ковальської Л.Л. та проф. Кривов'язюка І.В.. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2020. – 620 с.

Навчальне видання

Методичні матеріали до вступних випробувань на навчання
в аспірантурі за спеціальністю 051 Економіка

Підписано до друку   Формат 60 X 84/16. Ум. друк. арк. 0, 5
Оперативна поліграфія. Зам. №   . Тираж   прим.

Університет Альфреда Нобеля.
49000, м. Дніпро, вул. Січеславська Набережна, 18.